

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การจะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทักษะฝีมืออารยประเทศนั้น นอกจากจะอาศัยทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่ในประเทศมาช่วยพัฒนาแล้ว ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรอันสำคัญยิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ คนจะต้องมีคุณภาพ และการที่จะทำให้อลเมืองเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพได้นั้นต้องอาศัยการศึกษา เพราะการศึกษาคือเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพของพลเมือง และเป็นแนวทางให้ยูเรียนเจริญงอกงามทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การให้การศึกษาที่แก่พลเมือง จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการศึกษาระดับพื้นฐาน และการศึกษาภาคบังคับ มีจำนวนยูเรียนมากที่สุด โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันสำคัญในการจะอบรมนักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองดี และเป็นประชาชนที่มีประสิทธิภาพของชาติ การประถมศึกษาเป็นการศึกษาดำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศและมีอัตราผลตอมแทนที่สังคมได้รัับสูง ทั้งที่ มุชุนะ อักดากร กล่าววว่า "ถ้าจะดูประเทศชาติใดมีมาตรฐานการครองชีพสูงหรือต่ำ ก็ให้ดูได้จากการศึกษาภาคบังคับ"¹

โดยเหตุที่การประถมศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าทางคานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนเชิงเป็นแหล่งให้การศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาให้ทันกับเหตุการณ์ในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนคือ งานคานวิชาการ ทั้งที่ พันัส หันนาคินทร์ กล่าววว่า "เป็นหัวใจของโรงเรียน เป็นชีวิตจิตใจของสถาบัน ส่วนงานคานอื่นเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ชีวิตสถาบันคานเงินไปท้วยความรายนัน"²

¹มุชุนะ อักดากร, ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา และพัฒนาคน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามมิตร, 2511) , หน้า 4.

²พันัส หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2513) , หน้า 235.

บทบาทและความสำคัญของงานวิชาการ

ในการจัดการศึกษาทุกระดับถือว่างานวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เพราะ วิชาการจะช่วยพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีวิตของตน

นักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความของบทบาทและความสำคัญของงานวิชาการว่า

เป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาระ วิชา การสอน ตลอดจนกิจกรรม และการวัดผลการศึกษา หรือการเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ ¹

เป็นงานที่จะต้องทำเพื่อกำเนินการ สอนในโรงเรียนให้เกิดผลแก่นักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามที่ไ้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา ในหลักสูตร ²

เป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษาวิชาการ จึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก สถาบันจะขึ้นหรือเลวขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาการอ่อน ฝ่ายอื่นก็อ่อนตาม ³

เป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่างานด้านใด ๆ เพราะเป็นผลประโยชน์โดยตรงที่นักเรียน จะได้รับ ⁴

¹ บันลือ พงษ์ตะวัน, การประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย วัฒนาพานิช , 2519) , หน้า 155

² หัสน ภาสบุตร "การบริหารงานด้านวิชาการ" ใน การอบรมครูใหญ่โรงเรียน ประถมศึกษาที่ปรับปรุงมาตรฐานทางวิชาการ , กรมสามัญศึกษา, ผู้รวบรวม (พระนคร : กรมสามัญศึกษา , 2512) , หน้า 191

³ สุกใจ เหล่าสุนทร , การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ (ธนบุรี : โรงพิมพ์ บรรหาร , 2505) , หน้า 7

⁴ เกரியง เอี่ยมสกุล , "ช่วยครูให้เป็นนักบริหารที่ดี" , วิทยาสาสตร์ 5 (กรกฎาคม 2512) , หน้า 16

เป็นหัวใจของโรงเรียน และที่สำคัญที่สุดให้แก่ การจัดโปรแกรมการเรียน การสอน และปฏิบัติตามโปรแกรมนั้น ¹

เป็นความรับผิดชอบของโรงเรียนตั้งแต่ การบ่งถึงปรัชญา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาของโรงเรียน โดยคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง ²

จากความสำเร็จของงานวิชาการจึงได้กล่าวมาแล้วนี้ โรงเรียนโดยทั่วไปได้สังเกตเห็นความสำคัญของงานวิชาการและได้พยายามปรับปรุงพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนของตนให้ก้าวหน้ามากขึ้น ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการบริหาร ปรับปรุง พัฒนางานวิชาการ ก็คือผู้บริหารหรือครูใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการในงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ของครูใหญ่ในทางงานวิชาการ

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า ครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยในห้านวิชากร หน้าที่ของครูใหญ่ได้แก่

1. วางโครงการดำเนินงานของโรงเรียน
2. จัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และปรับปรุงให้ใช้ได้เหมาะสม
3. แนะนำ ควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินการไปตามโครงการสอน
4. ดำเนินการวัดผลการศึกษาให้ถูกต้องตามระเบียบ และหลักการวัดผลการศึกษา

อยู่เสมอ

¹ Van Miller, The Public Administration of American School Systems. (New York : The Mc.millan company, 1965) , p. 175

² Robert S.Fisk, Administration Behavior in Education, (New York : Harper and Row , 1957) p.214

5. สนับสนุนการค้นคว้าทดลอง ปรับปรุงวิธีสอนให้ดียิ่งขึ้น
6. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน
7. จัดให้มีการประชุมครูในโรงเรียน เช่น การประชุมพิเศษครูใหม่ การประชุมครูเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น¹

หน้าที่ของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

ในโรงเรียนหนึ่ง นอกจากครูใหญ่ซึ่งเป็นผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหาร และวางแผนดำเนินการเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนในตำแหน่งวิชาการแล้ว ก็จะมีครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ ซึ่งปัจจุบันเรียกกันว่า "ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ" เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการรองลงมาจากครูใหญ่ หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ คือ

1. รับผิดชอบควบคุมฝ่ายวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนงานของโรงเรียน
2. วางแผนงานด้านวิชาการ โดยร่วมมือกับหัวหน้าหมวด และฝ่ายต่าง ๆ
3. เป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในสายงานด้านวิชาการ
4. ตรวจสอบและวัดผลงานด้านวิชาการ โดยอาศัยรายงานจากหมวดต่าง ๆ
5. รายงานผล เสนอแนะความคิดเห็นต่อครูใหญ่ เกี่ยวกับงานวิชาการ²

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กรมสามัญศึกษา , คู่มือครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2514) , หน้า 14

² เรื่องเดียวกัน หน้า 15

หน้าที่ความรับผิดชอบของครูในสถานงานวิชาการ

ในตำแหน่งครูสอนนั้นก็ เป็นบุคคลสำคัญคือ ผู้ปฏิบัติการที่ทำให้แผนงานวิชาการของโรงเรียนก้าวหน้า หรือพัฒนาไปโดยสมบูรณ์ หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบของครู คือ

1. สอน และศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ
 - แผนการศึกษาชาติ
 - หลักสูตรและประมวลการสอน
2. ระเบียบวิธีสอนต่าง ๆ และสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาปรับปรุงการสอนของตน ¹

ประเภทของงานวิชาการ

ภาระหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องทำเกี่ยวกับงานด้านวิชาการนั้น อาจพอสรุปได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 6 ประเภท คือ

1. งานเกี่ยวกับการควบคุมส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาบุคคลได้แก่ การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาหารือ และให้ความช่วยเหลือแก่ครูในเรื่อง การปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน ตลอดจนการประชุมอบรมในระดั้มต่าง ๆ และแบบต่าง ๆ และหาทางสนับสนุนให้ครูมีโอกาสก้าวหน้าพัฒนามั่นคงในด้านการอาชีพ

2. งานเกี่ยวกับผลิติ เสนอแนะจัดหาเอกสารประกอบการสอน และอุปกรณ์การสอนเพื่อให้ครูเป็นตัวอย่าง และให้ยืมไปใช้ได้ตามโอกาส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประทีป ชวนเจริญ และคนอื่น ๆ , คู่มือสอนและปฏิบัติงานผู้บริหารการศึกษาในตำแหน่งครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่ , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต , 2525) , หน้า 42

3. งานเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการผลิต แบบแพร่ จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งคัดเลือกแบบเรียนใหม่แก่โรงเรียน
4. งานเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า ทดลองวิจัยด้านวิชาการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น
5. งานเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา ได้แก่ การประเมินผลการเรียนการสอน ทั้งตัวครู นักเรียน และผู้ให้หลัก รวมทั้งมาตรฐานโรงเรียนต่าง ๆ
6. งานเกี่ยวกับการวางแผน การปรับปรุงงานวิชาการให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นในทุก ๆ ด้าน ¹

การบริหารงานวิชาการ

ภิญโญ สาธร ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียน ให้โดดเด่นและมีประสิทธิภาพที่สุด แต่จะต้องกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ทำหน้าที่ทางวิชาการอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดความรู้และวิธีการใหม่ ๆ ทำให้องค์การบริหาร หรือโรงเรียน ก้าวหน้าต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง ครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตั้งแต่การวางแผน การควบคุมดูแล และการประเมินผล ครูใหญ่จะต้องเป็นผู้มีความรู้เบื้องต้นของวิชาการที่สอนในโรงเรียน สามารถตรวจตราและให้คำแนะนำแก่ครูในโรงเรียนได้ ²

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ บุรุษยกา แสงสิริกุล "การศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ ส่วนกลาง ในกระทรวงศึกษาธิการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2511) , หน้า 86

² ภิญโญ สาธร , หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : วันนาพานิช, 2516) , หน้า 252

การปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ

จากการที่โลกและสังคมต้องการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้การศึกษาก็ต้องพัฒนาควบคู่กันไป งานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของโรงเรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาด้วย เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเพิ่มพูนประสมการณ์ ส่งเสริมประสิทธิภาพของบุคลากรในโรงเรียน ครูสามารถนำเทคนิคใหม่ ๆ มาถ่ายทอดให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการจะปรับปรุงหรือพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน นั้น ภิญญู สาขร ใค้ให้หลักที่ควรระลึกถึงไว้ 15 ประการ ดังนี้

1. พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยรอบคอบ ในรัถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เนื้อหาวิชาและกิจกรรมในการสอน
2. พิจารณาแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบโดยรอบคอบ ดูเนื้อหาว่าตรงกับหลักสูตรเพียงใด แบบฝึกหัดต่าง ๆ เหมาะสมเพียงใด
3. ในกรณีที่มีประมวลการสอนอยู่แล้ว ครูจะต้องร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของประมวลการสอน รวมทั้งควรเปรียบเทียบกับทางปฏิบัติด้วย
4. พิจารณานาขอบพรงของข้อสอบวิชาต่าง ๆ ที่เคยจัดสอนมาแล้ว
5. ครูควรเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน และสภาพแวดล้อม
6. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ควรจะจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนเป็นครั้งคราว
7. กำหนดใ้ครูในโรงเรียนผลิตเปลี่ยนเป็นผู้บรรยายพิเศษ ในการประชุมนักเรียนทั้งโรงเรียน หรือเป็นบางชั้น ซึ่งโรงเรียนจัดให้มีขึ้น
8. ควรนำผลการสอนของแต่ละวิชา แต่ละชั้นมาวิเคราะห์ทุกอันมีการศึกษา
9. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ควรชักจูงใ้ครูใ้อ่านหนังสือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และควรมีหนังสือวิชาครู ของผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ สำหรับใ้ครูหยิบอ่านใ้สะดวก
10. ควรมีการประชุมครู เพื่ออภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการสอนการ เรียบน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

11. ครูใหญ่ควรไปเยี่ยมห้องเรียนในขณะที่ครูสอนบ้าง เพื่อดูการเรียนการสอน
12. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ควรชักจูงครูน้อยที่มีชั่วโมงว่าง ไปนั่งคุยเพื่อนครูสอน อาจจะให้ช่วยกันทำก็เดือนแก้ไขวิธีสอนให้ดีขึ้น
13. ครูใหญ่หรือผู้บริหาร ไม่ควรแสวงหาการรอนให้ครูน้อยอยู่กับตนเอง แต่ควรเชิญครูอื่นที่เห็นว่ามีความสามารถมาแสดงให้ดู
14. โรงเรียนควรจัดให้มีการสัมมนาครูทั้งโรงเรียนในระหว่างหยุดภาคเรียน ปลายปี
15. ส่งครูไปร่วมอบรมที่ครูสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้ครูได้เปิดหูเปิดตา และก้าวทันต่อเหตุการณ์¹

วิจิตร ศรีสะอ้าน ให้ให้ทัศนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการเพิ่มเติมอีกว่า ควรมีการประเมินผลความต้องการของโรงเรียน และการประเมินผลชมเชย และผลลบของโรงเรียน เพื่อจะให้ได้ใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป²

จะเห็นได้ว่า ขอบข่ายของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการนั้นกว้างขวางมาก และเป็นงานหลักของโรงเรียนที่จะต้องกระทำร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ดังนั้น จึงต้องมีการควบคุมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการสอนของครู และพัฒนาการเรียนของเด็กให้ดีขึ้นไปทุก ๆ ด้านในแนวที่ถูกต้องตามควรแก่เพศและวัย และในการปรับปรุงหรือพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ หรือพัฒนาในทํานางานวิชาการ จะพบว่าอุปสรรคที่แก้ไขได้ยาก

¹ ภิโยช สาทร , หลักบริหารการศึกษา , หน้า 233 - 235

² วิจิตร ศรีสะอ้าน , "บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงส่งเสริมงานวิชาการ" การบริหารโรงเรียน , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช , 2518), หน้า 9 - 10

ที่สุด ก็คือ อุปสรรคเรื่องการขาดเงิน หรือขาดงบประมาณ ซึ่งเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการพัฒนาและต่อประเทศกำลังพัฒนา หลายโรงเรียนพบว่า ถ้ามีเงินงบประมาณ การพัฒนา ก็จะคล่องตัว แต่ถ้าขาดเงินงบประมาณ การพัฒนาจะไม่ค่อยเห็นผลเท่าใดนัก ฉะนั้น เกรียง เอี่ยมสกุล จึงให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาไว้ใน "การพัฒนาโรงเรียนด้วยการกระทำ" 1

"ไม่มีโรงเรียนใดที่ใดชื่อว่า มีการพัฒนาอย่างสมบูรณ์แล้ว ทุกโรงเรียนมีโอกาสทำให้ดีขึ้นได้เสมอไป แม้จะทำที่ใดไม่ได้ทั้งหมดทุกอย่าง แต่โรงเรียนทุกโรงเรียนควรทำให้ได้ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง มีผู้กล่าวกันว่า อุปสรรคของการพัฒนามีอยู่ 3 อย่าง คือ "เงิน เงิน เงิน" แต่เคล็ดลับแห่งความสำเร็จมีอยู่อย่างเดียว คือ "ทำ" 1

คุรุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 เกรียง เอี่ยมสกุล , "พัฒนาโรงเรียนด้วยการกระทำ" โรงเรียนประถมศึกษาระดับปฏิบัติ (ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา (แผนกการพิมพ์) , 2511) ,

ความร่วมมือทางวิชาการ

ในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการขาดบุคลากรมากกว่าปัญหาอื่น ๆ ฉะนั้น การโคมาร่วมมือกันในทางวิชาการก็น่าจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ไม่มากนักน้อย สำหรับในโรงเรียนประถมศึกษานั้นมีการร่วมมือกันทางวิชาการในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน เป็นการรวมพลังทั้งทางด้านความคิด การเงิน และกำลังงาน ช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กบริหารงานโคราบรื่นและมีประสิทธิภาพทัดเทียมโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งช่วยประหยัดงบประมาณเมื่อร่วมกันทำงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ค่าใช้จ่ายลดลงกว่าทางคนต่างทำ นอกจากนี้ ยังโคมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ จึงช่วยกันนำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนไปสู่โรงเรียนของแต่ละบุคคล

ความร่วมมือทางวิชาการในระหว่างโรงเรียนสองสังกัด หมายถึง การสนับสนุนช่วยเหลือ ประสานงาน และปฏิบัติงานร่วมกันในทางวิชาการรวมทั้งการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับทางวิชาการ

รูปแบบของความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นไปในสองรูปแบบ คือ

1. รูปแบบของความร่วมมือกันในระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดและความพร้อมในทางวิชาการใกล้เคียงกัน จะร่วมมือกันจัดการพัฒนางานวิชาการ เช่น ร่วมกันจัดอบรมครู จัดประชุมปฏิบัติการ จัดนิทรรศการ หรือผลักดันเป็นผู้จัดกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น เพื่อประหยัดงบประมาณ และโคมีโอกาสติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ลักษณะความร่วมมือแบบนี้โคแก่ กลุ่มโรงเรียนของ สป.กทม. และกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ

2. รูปแบบของความร่วมมือในลักษณะช่วยเหลือ ที่เรียกกันว่า โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ซึ่งโรงเรียนหนึ่งจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมทางวิชาการมากกว่า มีบุคลากรมากกว่า ร่วมมือกับโรงเรียนขนาดเล็กจัดการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมในทางวิชาการน้อยกว่า¹

¹ สัมภาษณ์ กมล ภูประเสริฐ , ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 18 พฤษภาคม 2527

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะจัดการพัฒนางานวิชาการจะเป็นไปในรูปแบบใด แต่ก็มีจุดประสงค์เดียวกัน คือ ความก้าวหน้าทางวิชาการ

ในการจะจัดตั้งโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกัน ในระหว่างโรงเรียนที่ต่างสังกัด ควรจะมีหลักการขั้นพื้นฐานดังนี้

1. โรงเรียนทั้งสองสังกัดมีความต้องการร่วมกันในการจะเข้าร่วมโครงการ
2. มีการสร้างความเข้าใจในระหว่างสมาชิกในโครงการ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารในโรงเรียน และตัวครู เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีดำเนินการ เพื่อสมาชิกของโครงการจะได้เข้าใจ เห็นความสำคัญและยินดีปฏิบัติตาม ¹

กระบวนการหรือวิธีการที่จะร่วมมือกันจัดโครงการ เพื่อพัฒนางานวิชาการ

1. ขั้นวางแผน ได้แก่ การที่ผู้บริหารโครงการจัดประชุมผู้บริหาร กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ ขั้นตอนการทำงาน ผู้รับผิดชอบ กำหนดเวลาและกิจกรรม หากกำหนดนโยบายและแผนงานดี การงานจะดำเนินไปได้ราบรื่น เพราะมีแนวทางที่จะไปสู่จุดหมาย ฉะนั้น การวางแผนจึงนับว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเป็นตัวกำหนดให้เกิดความสำเร็จขึ้น
2. ขั้นดำเนินการตามแผน ได้แก่ การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้
3. ขั้นสรุปติดตามผล มีการประเมินผลเป็นระยะด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการควรมีการสรุปผลโครงการ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและข้อควรแก้ไขต่าง ๆ อันจะนำมาปรับปรุงโครงการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ²

¹ สัมภาษณ์ สุนน อมรวิวัฒน์ , ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 22 มีนาคม 2527

² สัมภาษณ์ กมล ภูประเสริฐ.

ความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด จะมีการจัดกิจกรรมคล้ายคลึงกัน คือ

1. คานการพัฒนาตัวครู ซึ่งยังคงดำรงตำแหน่งสำคัญของการเรียนการสอน แม้ว่าสภาพของสื่อการสอนจะพร้อมมูลเพียงใดก็ตาม¹ วิธีพัฒนาครูจะจัดในลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 การประชุมอบรมครูในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเผยแพร่เทคนิคใหม่ ๆ ในคานการ เรียนการสอน

1.2 การประชุมปฏิบัติการ ผลิตสื่อการสอนร่วมกัน

1.3 เยี่ยมโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อนำสิ่งที่เห็นว่ามีมาปรับปรุงคานการ เรียนการสอนในโรงเรียนของตน

2. คานการสนับสนุนบทบาทของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน แม้ครูจะยังคงดำรงตำแหน่งสำคัญของการเรียนการสอน แต่บทบาทของนักเรียนยังคงมีความสำคัญมากในการเรียนการสอนแบบใหม่ ที่มุ่งส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียน และมุ่งให้นักเรียนคิดเป็นและทำเป็น โดยทั่วไปการจัดโครงการร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนในคานการสนับสนุนบทบาทของนักเรียนจะจัดดังนี้

2.1 จัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียนทุกกลุ่มวิชา

2.2 ประกวดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถและความถนัดของตน เช่น การประกวดการพูดในหัวข้อที่กำหนดให้ การแต่งกลอน การวาดภาพ การประดิษฐ์เศษวัสดุ การตอบปัญหาความรู้ทั่วไป และการแข่งขันกีฬา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สุมณ อมรวิวัฒน์ "ครูไม่สอนจะเป็นครูหรือ" ประมวลบทความวิชาการงานนิทรรศการสื่อการเรียนการสอน , (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์การพิมพ์ จำกัด ,

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือกันทางวิชาการในระหว่างโรงเรียนนั้นยังไม่มีผู้ทำวิจัยไว้โดยตรง คงมีแต่เรื่องใกล้เคียง เช่น การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา บทบาทของผู้อำนวยการใหญ่ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และปรับปรุงงานวิชาการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

สุนทรภ จันทร์คุฎา จันทรานี สงวนนาม สัมภัก หนูไพโรจน์ และคง โทษิมัตถิต ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 4 ภาค มากกว่าครึ่งหนึ่งปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก แต่ส่วนที่เหลือ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยนั้น พบว่าปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนขาดอัตรากำลัง เนื่องจากครูไปช่วยราชการที่อื่น ครูจำนวนหนึ่งใช้เวลาบางส่วนไปเรียนภาคค่ำ ครูไม่ตั้งใจทำงาน ครูสอนโดยยึดหนังสือแบบเรียนเป็นหลัก ครูขาดอุปกรณ์การสอน ครูไม่ค่อยได้รับการอบรมทางวิชาการ 1,2,3,4

1 สุนทรภ จันทร์คุฎา , "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ"(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2518) , หน้า 175

2 จันทรานี สงวนนาม, "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง"(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2518) , หน้า 177

3 สัมภัก หนูไพโรจน์ , "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2518) , หน้า 199

4 คง โทษิมัตถิต , "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2518) , หน้า 175

เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล คุณิต มุขยากร ศึกษาจากประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผู้บริหาร นักวิชาการ และ ประชาชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า โรงเรียนปฏิบัติค่อนข้างดี โรงเรียนร้อยละ 70 ของกลุ่มตัวอย่างจัดครูเข้าสอนได้เหมาะสมกับวุฒิ ความถนัด ครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดวิชาเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนดี ¹

แนม ชินหงส์ ศึกษาเรื่องนี้ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัด ภาคใต้ พบว่า การบริหารงานวิชาการในหน่วยงานกิจกรรมนักเรียน และงานทันการวัดผล และประเมินผลการศึกษา โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรมาใช้ ใ้ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก งานด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ สื่อ การเรียน และห้องสมุดโรงเรียนใ้ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ส่วนงานทันการนิเทศก์ การศึกษานั้น โรงเรียนใ้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ²

ท้าวเรือง รัตนิน ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีแนวโน้มอยู่ในระดับมาก และอภิปรายว่า อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนเหล่านั้น เป็นโรงเรียนที่ส่งวนไว้เป็นโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างทางวิชาการก็ได้ ³

¹ คุณิต มุขยากร , "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2518) หน้า 207

² แนม ชินหงส์ , "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดภาคใต้" , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521) หน้า จ - ฉ

³ ท้าวเรือง รัตนิน , "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" , (ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารและวางแผนการศึกษา มัธยมศึกษาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2516) หน้า 79 - 88

บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา

ครูใหญ่ในฐานะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนย่อมเป็นผู้มีบทบาททางวิชาการมากผู้หนึ่ง จึงใ้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาไว้หลายท่าน หอสรูปไ้ยกดังนี้

อำนาจพร วุฒินอม ศึกษาเรื่องบทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม พบว่า บทบาทที่ควรจะเป็น กับบทบาทที่เป็นจริงของครูใหญ่แตกต่างกัน กล่าวคือ ครูใหญ่เห็นว่า ตนเองควรจะมีปฏิบัตงานวิชาการทุกด้านให้อยู่ในระดับมากหรือมากที่สุด แต่ตามความเป็นจริงครูใหญ่ได้ปฏิบัติบางเท่านั้นและผลการเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงระหว่าง ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางกับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการนิเทศการสอน และด้านบริหารวิชาการ ¹

ประมวล รัตนวงศ์ ศึกษาเรื่องเดียวกันในจังหวัดนราธิวาส เปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูใหญ่ และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูใหญ่ ตามความคิดเห็นของครูใหญ่กับคณะกรรมการศึกษา ครูใหญ่กับผู้นักมัธยมศึกษาของครูใหญ่ และครูใหญ่กับครู ผลการศึกษาพบว่า บทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูใหญ่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูใหญ่พบว่า ครูใหญ่กับคณะกรรมการศึกษา และครูใหญ่กับผู้นักมัศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันคือ เห็นว่าครูใหญ่ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูใหญ่กับครู มีความเห็นแตกต่างกัน นั่นคือ ครูเห็นว่าครูใหญ่ปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดัมน้อยหรือค่อนข้างน้อย ตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มของงานให้ครูใหญ่ปฏิบัติงานวิชาการให้มากขึ้น ²

¹ อำนาจพร วุฒินอม , "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม" , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา มัธยมศึกษา มัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521) , หน้า 84 - 91

² ประมวล รัตนวงศ์ , "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของนักการศึกษา และคณะกรรมการศึกษาในจังหวัดนราธิวาส" , (ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารและวางแผนการศึกษา มัธยมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2519) , หน้า 83

นิคม ทองพิทักษ์ ได้ศึกษาจากตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารวิชาการ ครูใหญ่ และครู ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. ผู้บริหารวิชาการและครูเห็นว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดหลักสูตร และวัสดุ ประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูใหญ่เห็นว่าปฏิบัติงานหมวดนี้อยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารวิชาการ ครูใหญ่ และครู มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง
3. ผู้บริหารวิชาการเห็นว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการวัดและการประเมินผล การศึกษาอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูใหญ่และครูเห็นว่าครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดนี้อยู่ในระดับปานกลาง
4. ผู้บริหารวิชาการ ครูใหญ่ และครู มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
5. ผู้บริหารวิชาการและครูเห็นว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูใหญ่เห็นว่า ปฏิบัติงานหมวดนี้อยู่ในระดับปานกลาง

งานวิชาการที่ครูใหญ่ปฏิบัติมากไปหาน้อย คือ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และหลักสูตร และวัสดุประกอบหลักสูตร

ในการปฏิบัติงานวิชาการของครูใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคสำคัญเรียงตามลำดับคือนักเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การศึกษา โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือสำหรับห้องสมุดหรือมุมหนังสือสำหรับนักเรียน ครูไม่ครบชั้น นักเรียนมีปัญหาทางครอบครัว และผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ต่อการศึกษาของเด็ก ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ครูใหญ่ปฏิบัติงานวิชาการเพิ่มขึ้น และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีควรจัดสรรงบประมาณสำหรับโรงเรียนเพิ่มขึ้น¹

¹ นิคม ทองพิทักษ์ , "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี" , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521) , หน้า 75 - 77

บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

ในการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาเท่าที่พบมีเพียง 1 ท่าน คือ คำนิง สุวรรณรัตน์ ซึ่งได้วิจัยเรื่อง "บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา พบว่า ไทยส่วนรวมแล้ว ครูใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูประจำการ มีความคิดเห็นวามหมายของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถจัดลำดับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการได้ดังนี้ คือ การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การจัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตารางสอน การนิเทศการสอนและการจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการกับครูประจำการ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 4 ท่าน คือ การจัดหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและตารางสอน การจัดวัสดุหลักสูตรและสื่อการสอน การนิเทศการสอนและการจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ และมีความเห็นไม่แตกต่างกัน 2 ท่าน คือ การจัดการเรียนการสอนและการวัดและการประเมินผล ครูใหญ่กับครูประจำการมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการทุกท่าน และครูใหญ่กับ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการทุกท่าน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการควรปรึกษานหาหรือกับครูใหญ่เพื่อขออัตรากำลังครูในโรงเรียนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการจะได้มีจำนวนชั่วโมงสอนน้อยลง และมีเวลาบริหารงานวิชาการมากขึ้น ซึ่งอาจจะช่วยให้การเรียนการสอนดีขึ้น และควรปฏิบัติงานวิชาการเพิ่มขึ้นทุกท่าน โดยเฉพาะท่านการนิเทศการสอนและท่านการจัดห้องสมุดและศูนย์วิชาการ¹

¹ คำนิง สุวรรณรัตน์ , "บทบาทของผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" , (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523) , หน้า 101 - 108

เอกสารเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ

ผลงานเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการนั้น มีผู้ปฏิบัติกัน ซึ่งมีทั้งการเขียนโครงการอย่างเป็นทางการ และไม่ได้เขียนโครงการอย่างเป็นทางการ แต่มีการปฏิบัติจริง ซึ่งในที่นี้ขอนำมากล่าวเพียง 2 ตัวอย่าง คือ

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) และโรงเรียนประถมศึกษาของสมาคมไทย - ญี่ปุ่น

ความเป็นมา

ประเทศญี่ปุ่นนั้นมีธรรมเนียมนิยมที่ถือปฏิบัติอยู่อย่างหนึ่งคือ ถ้าไปตั้งโรงเรียนในประเทศใดควรมีความร่วมมือติดต่อกับโรงเรียนในประเทศนั้น เพื่อแลกเปลี่ยนทางวิชาการประเพณีและวัฒนธรรม เมื่อมาตั้งโรงเรียนในประเทศไทย จึงหาโรงเรียนที่จะร่วมมือและแลกเปลี่ยนกัน และได้เลือกโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) แต่เนื่องจากภาษาและหลักสูตรเป็นอุปสรรค จึงต้องเลือกแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันในสิ่งที่เป็นสากลเช่น กีฬา คณิต ศิลปะ การประดิษฐ์ ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยและการทำงานพื้นฐานอาชีพ

ลักษณะของความร่วมมือ

ลักษณะของความร่วมมือจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับทางวิชาการเช่น ครูของโรงเรียนประถมศึกษาสมาคมไทย-ญี่ปุ่น มาสอนวิชาทำดอกไม้ควยขนมปังแก่ครูของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ครูของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สอนวิชาขนมไทยแก่ครูของโรงเรียนประถมศึกษาของสมาคมไทย-ญี่ปุ่น หรือครูของโรงเรียนประถมศึกษาของสมาคมไทย-ญี่ปุ่นสอนพลศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เป็นต้น

รูปแบบของความร่วมมือจะเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งอาศัยความร่วมมือทางวิชาการ

นอกจากความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) และโรงเรียนประถมศึกษาของสมาคมไทย-ญี่ปุ่นยังได้มีความร่วมมือทางวิชาการกันในลักษณะของความช่วยเหลือเพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งขาดแคลนทั้งบุคลากรและงบประมาณ ซึ่งเรียกกันว่า โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ที่จะนำมากล่าวถึงในที่นี้คือ โครงการของโรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ ซึ่งมีรายละเอียดพอจะกล่าวได้ดังนี้

¹ สัมภาษณ์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ , รองคณบดีทำหน้าที่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) , 19 พฤษภาคม 527.

โครงการช่วยเหลือโรงเรียนน้องและโรงเรียนในชุมชน

หลักการและเหตุผล

โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้พยายามปรับปรุงตนเองให้มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ การปกครอง ชุกรการ และกิจกรรม จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ทางโรงเรียนได้พยายามปลูกฝังให้ครูและนักเรียนให้ความสำคัญในหน้าที่ของตนเองและควรจะมีบทบาทช่วยเหลือสังคมด้วย จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนน้องขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนน้องในด้านวิชาการ
2. เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
3. ส่งเสริมความสามัคคีระหว่างครูตอครู และนักเรียนต่อนักเรียน
4. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่แปลกและใหม่

การดำเนินงาน

1. รับสมัครโรงเรียนน้อง และคัดเลือกตามความเหมาะสม
2. สํารวจความต้องการของโรงเรียนน้องที่จะให้เราช่วยเหลือ
3. จัดอบรมครูตามกลุ่มประสบการณ์
 - นาฏศิลป์ดนตรี
 - การงานพื้นฐานอาชีพ
4. นำครูและนักเรียนโรงเรียนน้องปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

ระยะเวลา

ปีภาคเรียนที่ 1

ผู้รับผิดชอบ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายกิจกรรม ครูอาจารย์
ผลที่คาดว่าจะได้รับ ครู - นักเรียน ได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จักให้มีขึ้นและ
 เกิดความรักใคร่และมีความคุ้นเคยระหว่างครูตอครู นักเรียนต่อนักเรียน ¹

¹ อนุบาลสุรินทร์ , โรงเรียน "โครงการช่วยเหลือโรงเรียนน้องและโรงเรียนในชุมชน" แผนงานและโครงการของโรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ (สุรินทร์ : โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์) , หน้า 79

อย่างไรก็ดี ความร่วมมือกันทางวิชาการ หรือความร่วมมือกันเพื่อจะพัฒนางาน
วิชาการนั้น ย่อมมีผลดีมากกว่าผลเสีย เพราะประหยัดงบประมาณ บุคลากร เนื่องจาก
เป็นการรวมพลังทั้งทางค่านิยม ความคิด การเงิน และกำลังงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย